

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.

Negyedévre . . . 2 — „

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.

Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.

Negyedévre . . . 3 — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

Schlauch bibornok a társadalmi kérdésről.

Megnyitó beszéd a Szt. István társulat márcz. 31-iki közgyűlésén.

Megszoktuk már, hogy Várad bibornok-püspökének minden jelentősebb felszólalása magasan kiemelkedő eseményt képez, mely irányt szab százezrek gondolatainak és tetteinek.

Kezét a nemzet szívében tartva mélyen járó elméjével tanulmányozza korunk nagy kérdéseit, éles szemeivel, ritka megfigyelő képességével észreveszi a bajt, nagy tudásával felismeri annak forrását és ragyogó ékesszólásával meggyőzi a hallgatókat és olvasókat a követendő iránynak helyességéről, melyet biztos kézzel jelöl ki. És azért nemcsak a szónoklatnak és dialektikának ünnepe az ő beszéde, hanem nagy eseménye az egész társadalmi életnek.

Az a beszéde, mely a Szent-István-Társulat tegnapi közgyűlésén hangzott el, (a bibornok rekedtsége miatt nem jelenhetett meg ugyan a közgyűlésen, de egész terjedelmében felolvasta azt a társulat alelnöke Kisfaludy Árpád Béla, egyetemi tanár) méltán sorakozik a bibornok előbbi nagyszabású beszédeivel, sőt bizonyos tekintetben felülmúlja azokat.

Aktuálisabb, érdekesebb tárgyat beszédéhez nem választhatott volna a tudós bibornok, mint éppen a társadalmi kérdést. Államférfiak és tudósok törnek a fejüket e nagy kérdés megoldásán, melyet megvárni alig bir már türelemmel az a néposztály, amelyet ez a megoldás a legközelebből érint.

És a váradí biboros Cicero nem fél hozzányúlni ehhez az égető kérdéshez. Nem habozik kimondani, hogy a fenyegető válságot a tudomány tévedése okozta.

Schlauch bibornok tisztelettel hajlik meg a tudomány vívmányai és felfedezései előtt; senki jobban nem ismeri el a szolgálatokat, miket a tudomány az emberiségnek tett, mint éppen ő. De épp oly nyíltsággal feltárja hibáit is. Mikor a tudomány, vagy inkább annak egyik fattyuhajtása, nem elégedett meg az ignoramus et ignorabimnes-szal (pedig már ez is nagy tévedés volt), hanem vakmerően azt hirdette a népnek, hogy nincs lélek, nincs túlvilág, nincs Isten, — akkor letért rendeltetésének útjáról.

A népben volt annyi logika, hogy levonta ebből a következményeket: akkor ne nélkülözzünk, hanem élvezzünk itt a földön. És követelték ehhez az eszközöket. És mikor az ígért élvezetekhez nem juthattak, kitört az elégedetlenség, kiütött a válság.

Ma már a tudomány emberei is észreveszik tévedésüket, belátják, hogy a vallás ma is nagy hatalom, melylyel számolniok kell; egyesek hirdetik már a tudomány kathedráiról is a vallás szükségességét, — de mindez kevés.

Egyedül a keresztény szeretet, a jótékonyság, a krisztusi és evangéliumi irgalmasságnak gyakorlása az alap, melyen megmenthetjük a társadalmat a fenyegető bajoktól.

Magyarországon a katholicizmus 900 év óta össze van forrva a magyar állammal, részt vesz annak örömeiben, bűjében, — kiveszi részét a társadalom megmentésére irányuló munkából is.

Ez az eszmemenete a bibornok monumentális beszédének. Erre nem elég alkalmazni: tolle, lege, — vedd és olvasd, hanem ezt — követni kell minden igaz hazafinak.

*

Tisztelt közgyűlés!

Isteni mesterünk Jézus Krisztus nevében üdvözlöm a Szent István-Társulat tisztelt tagjait, akik ma a szeretet és tudomány ezen szent hajlékában egybegyűltek, hogy a magyar katholicizmus szolgálatában kötelességet teljesítvén, tudomást vegyenek a társulat munkálkodásáról, igazolván azon bizalmat, melyet a katolikus közönség e legszentebb ügyben annak előlegezett.

Nehéz viszonyok közt működik ma társulatunk. Mert lehetetlen, hogy a társadalmi viszonyok hullámzásának zaja be ne hasson azon csendülte magányba is, melyben a szellemi munkások teljesítik fárasztó feladatukat. Lehetetlen, hogy társulatunk tudomást ne vegyen azon egyszerű mozgalmról, mely e század végén egész Európát és vele édes hazánkat is magával ragadni készül egy ismeretlen cél felé. Lehetetlen, hogy azon irodalmi termékeket, melyekkel ma úgy a magasabb körök, mint az alsóbb osztályok elárasztatnak, figyelemmel ne kísérje, azon célból, hogy üdvös szorgalommal a tévedéseket helyre igazítsa, a sebeket gyógyítsa, az egészségtelen törekvéseket ellensúlyozza, mindenben pedig híven nagy és szent királyunk szelleméhez, Szent-István országát az azt fenyegető veszélyektől megóvni segítsen.

Legyen szabad ez alkalmat felhasználnom arra, hogy bár csak aphoristicus vonásokkal jellemezzem e mozgalmat, oda mutassak annak veszélyes oldalaira; de éppen isteni vallásunk örökké változatlan elveiből merithessem azon reményt, hogy a katholicizmus e rázkódtatások közepette is szilárdan fog állani, mint a kőszikla, melyen Szent Péter nagy utóda, dicsőségesen uralkodó XIII. Leó pápa ül.

Átalakítások küszöbén.

Az európai társadalom egyszerű átalakulás küszöbén áll, hogy miként fog az átalaku-

lás történni és végződni, senkisem tudja. Ma tudjuk, hogy a bizonytalanság ónsulya nehezedik a keblekre. A problémák egész halmaza foglalkoztatja az elméket. Érezzük, hogy az emberiség ismét a fejlődés egy újabb stádiumához jutott, mely nagyszerűségében hasonmását nehezen találja a múltban. A socialismusnak rémképe mintha megzabaszta volna minden tevékenységet. Maga a tudomány, mely pedig néhány évtized óta magához ragadta a társadalom vezetését, zavarodottan tapogat és sem módot, sem eszközt nem nyújt a felijesztett értelemnek és érzelmeknek, hogy nyugodtan nézhessenek a jövő elé. Csakugyan a szocializmus fog uralkodni a huszadik században? Uralkodni azon ijesztő alakban, mely ma a legközönségesebb szíveket is borzalommal tölti el? A tudomány szédítő magaslatra emelte az emberiséget és e magaslatról vélte neki megmutathatni az ígért földjét, de e magaslatot köd szállotta meg és a tudomány szárnya szegetten áll a reménytelenség fokán. Nihilista lett. *Nem tud egy életre való eszmét adni*, mely a rettenetesnek látszó katasztrófát elhárítsa, vagy csak szelidítse is. Nem én mondom ezt. *Huxley* tanár a modern agnosticizmus atyja, kit *Kidd* Benjamin idéz, azt mondja: hogy a legjobb modern civilizáció sem tüntet fel oly társadalmi állapotot, mely méltó volna azon eseményhez, mely felé az emberiséget vezetni kell.

Anyagilag óriási mérvben haladunk, de erkölcsileg oly nyomorultak vagyunk, mint akár a római Caesárokat idejében. Akkor a jólét, a gyönyör, a fényűzés és az ezeket előteremtő arany szomszja megnevezhetetlen kicsapongásokra ösztönözte az embereket. Hit nem volt, az erkölcsök parlagon heverték, a családi élet felbomlott és az önértékét vesztett nép — mint *Thierry Amadé* mondja, — homlokán a rabszolgaság és tehetetlenség kettős bélyegét viselte.

Az ész fejlődésének fénypontján áll és mégis eddig nem volt képes az egyenlőtlenséget megszüntetni, vagy az ellentétet, mely az egyén és társadalom közt fennáll, megoldani. Egyéni szabadságot ígért és az individuum, midőn ezen jogosultságot érvényesíteni akarja szemben találja magát a társadalom jogaival. Az individualizmus felbontja a társadalmat alkotó elemekre, a társadalom ismét hogy fennállhasson, kénytelen az egyéni jogokat megszorítani és lesz belőle az egyén zsarnoka. az egyén pedig az összesség rabszolgája.

A társadalom válsága.

És továbbá.

Nem halljuk-e már a tompa morajt, mely a tudomány ígéretei által felvillanyozott elégedetlenek soraiból felhangzik, azoknak soraiból, kik előtt az ész fényét lobogtatták, de a kiknek szívéből kiszakították az Istent és vele mindazt, ami őket a túlvilághoz fűzi? És mit

Aranyi és Róth

Nagyvárad, Zöldfa-utca 36.

A tavaszi idény beálltával ajánlják a legjobb minőségű fekete, barna és zöld czipőket a legolcsóbb árban. — Valódi „Ita” és „Pichler”-féle kalapokat. — Nyakkendő különlegességek, kész fehérneműek a legszebb kivitelben.

adtak nekik kárpótlásul? Éveken át hangoztatják füleikbe: mit a vallás! mit a dogma! mit az egyház! Tudomány, tudomány és élvezet, ez a földi boldogság!

És a tudomány készített romboló eszközöket, melyekkel a mai civilizációt légbe röpíthetik; de üresen hagyta a szíveket. És az élvezet? Óh! ez csak ígéret volt, mert milliók és milliók nem tudják mi az élvezet.

Az Istenben való hittel össze van fűzve a türelem, a megadás, a lemondás egy felől, más felől a szeretet, az önfeláldozás, az irgalmasság és jótékonyosság, mindezek fölött pedig lebeg a vallás őrangyala, mely felfelé mutat. És mit állítottak helyébe? Kielégíthetetlen vágyakat, kettévágták a köteléket, mely az embert a végtelenhez fűzi és a végtelenséget kereső lélek mintegy szárnyaszegett madár lehullott a földre, itt csúszik a földön, mint az elátkozott kigyó a paradicsomban, mindent a földtől vár, mindent a földön keres és a mit keres, azt nem találja és a mit talál, abban csalódik.

Csoda-e, ha az elégedetlenség a mai társadalom ellen fordul és számon kéri tőle, amit lelkétől elragadott, kárpótlást kér azért, amit elvesztett, teljesítését kéri mindannak, amit a tudomány, a művelődés, a társadalom ígért? A felcsigázott képzelődés valószínűsítését kéri mindannak, amit szemei előtt évek óta kápráztató fényvel lobogtattak. Amit a műveltebb körökben könnyelműen, nevetve, meggondolatlanul mondanak, vagy irnak, azt az alsóbb körökben egész komolysággal életbe léptetni óhajtják.

És így válik kétfelé az emberi társaság az egyik frivol, modern, vallástalan; a másik levonja a következtetéseket és ledöntvén az Istent, az emberi művelődésnek daczára előkészíti a katasztrófát, melynek előjelei a láthatáron jelentkeznek.

Ime ez a mai kor reménytelenségének oka, ez a félelemnek és nyugtalanságnak kulcsa.

Hogy híven jellemeztem-e a mai társadalmi állapotot, hogy nagyon erős, vagy csak halvány vonásai-e ezek a létező állapotoknak? nem tudom; de azt tudom, hogy a bekövetkező rázkódtatásoknak lehetőségét a komoly gondolkodók komoly számításba veszik.

De hogyan van az: hogy ma midőn a tudomány, a művészet lépten-nyomon oly fényes

diadalokat arat, a midőn a műveltség oly fokon áll, ahol az a múlt időkben tán soha sem állott: még is az erkölcsök mindinkább sülyednek, a romlottság oly mérvet öltött, hogy méltán a társadalom dissolutiójától kell tartani?

A tudomány tévedése.

Bármily nehéz ezen kérdésekre válaszolni, mégis alig tévedünk, ha azt állítjuk, hogy azon *materialisticus irány*, melyet az Istentől elszakadt és a tisztán természeti alapra fektetett tudomány kezdeményezett és rideg következetességgel honossá tenni igyekezett, meggyöngítette a társadalomban azon éltető princípiumot, mely azt eddig fentartotta.

A kultúrtörténészek az e század harminczas éveiben feltűnt pozitív bölcsészet nyomdokain haladva, elvetvén az isteni gendviselést, keresték azon titkos természeti erőt, mely a civilizációt megteremtette és fejlesztette. — Nem találták. — Keresik ma is! Amit elérték az, hogy nyers materialisticus felfogásból kiindulva, teremtetek egy az ujitásokat mohón felkapó társadalmat, melyből mivel természetfölötti mozzanatot nélkülöz, kivesszi a magasabb eszményi törekvés.

És ezzel a *tudomány elhagyta azon tért*, mely hivatásánál fogva azt megilleti, ahol törekvései és vívmányai előtt meghajol mindenki, ahol a természeti erők felhasználása mellett az ember szolgálatába hajtotta magukat a természeti törvényeket és létesített oly műveket, melyek a letűnt emberiség legmerészebb álmait meghaladják. Ez az exact tudásnak tere.

A szellemet fejleszteni, az észet kiművelni, az ismeretek által az embernek fölényét a teremtésben föltüntetni, összhangba hozni az értelmi és erkölcsi tényezőket, kijelölni a korlátokat, melyeken túl az emberi tudás tehetetlen, — ez azon tér, a melyen a tudomány üdvösen mozoghat. De a tudomány elhagyta e tért és társadalmi tudomány akart lenni, magának tulajdonította a vezérszerepet, korlátlanul, függetlenül, kizárólagosan. *Itt van a tévedés kulcsa.* A társadalom nem pusztán természeti erők által kormányoztatik, egy magasabb, egy főnségebb, egy *természfölötti hatalom vezeli azt.* Erkölcsi ország ez, melyben a természeti erők másod-szerepre vannak utalva. A főtényező itt

azon magasztos ideál, melyet az istenség az emberi nemnek kitűzött. És ezen erkölcsi alapra fektetett társadalom élt, fennmaradt, haladt a benne rejlő isteni erőnél fogva, sokszor karöltve a tudománnyal, sokszor anélkül, sőt ellenére.

Sajátságos! Kétezeréves haladásnak keresik a kulcsát és inductiv eljárással nem a szellemi és erkölcsi tényezőkből, hanem csoportosítván a történelmi tényeket, ezekből következtetést vonnak egy titkosan és erőszakosan működő, a rideg természeti kényszerre alapított hatalomra, mely a művelődést vezette. Az élet anyagi fejlődését látták, a szellemi és erkölcsi nem kutatták és a helyett, hogy ezeknek jelenségeiből következtetést vontak volna egy magasabb erkölcsi tényezőre, az életet az anyagba temették.

Mindenütt kétezer éven át a *katholicismus működése* észlelhető és nem volt jelentékeny esemény, mely ezt nem ériatette, vagy az által előidézve nem lett volna és mégis ignorálják azt.

A felületen maradtak, mélyebbre nem hatoltak, nem tartották érdemesnek más tényezőket keresni, miután a tudomány a társadalmat teljesen kielégíteni látszott. Hiszen fényes volt minden, az emberek haladtak a művelődésben, a művészet csarnokokat épített, az ipar mesés dolgokat teremtett, a kereskedelem minden képzeletet meghaladó kiterjedést nyert, — minek tovább kutatni egy emberfölötti, egy tulvilági befolyás után, miután minden oly nagy boldogságnak örvend.

Csak hogy mindez külfény, máz, mely alatt iszonyu nyomor lappang. Maga a cultur tudomány megdőbbsenve tanácstalanul áll azon a magaslaton, melyet oly nagy fáradsággal ért el és nem tud számot adni azon ígéretekéről, melyeket a társadalomnak adott.

A vallás befolyása.

Azt, hogy a vallás a civilizációnak tartós, változatlan tényezőjét képezte, magok a kultur történészek is elismerik, hogy képezi ma is, mutatja a szellemek nyugtalansága. Ki fogja tagadni, hogy a vallási kérdések nagy mérvben foglalkoztatják a műveltebb köröket is. A támadásokban is, melyek a vallás ellen intézettek, nem fekszik-e indirect

A „TISZANTUL” TÁRCZÁJA.

A gyűlölet.

Írta: Deér.

I.

A szép Bándiné ott ült elegánsan berendezett boudoirjában. Fény és pompa környezte mindenütt. Meglátszott mindenben mi körülléte volt, hogy gazdag.

Bándiné egy hintaszékbe ült. Izgatottnak, idegesnek látszott, mintha várna valakit.

Többször odapillant remek kivitelű órájára s minél közelebb jut a hat órához, annál izgatottabbnak, idegesebbnek látszik.

Valami nagy, nehéz teher nyomhatja lelkét. Keble lázasan piheg, szemeiben valami szokatlan, ideges fény rezeg. Különben érdekesen halvány arca most lázas pirban ég.

Kezében egy kis papírdarabot tart. Százszor is megnézte, elolvasta a rajta levő néhány sort.

»Asszonyom! Óhaja parancs előttem. A mondott időre meg fogok jelenni. — Bándi.

Ezt az embert várja annyira Bándiné. A férjét, elvált urát várja magához.

És mikor erre gondol, megremegek karsu termete.

— Vajjon csakugyan el fog-e jönni? Ura lesz-e ígéretének? Vagy csak gyötörni, kizozni akar! De mindegy, ha ő nem jönne el, én megyek hozzá. De érzem, hogy beszélnem kell vele.

Tudtára kell adnom, hogy nélküle nem élhetek. Kérni fogom, hogy feledje a múltat. Hisz én szeretem most is.

— És tulajdonképpen nem is volt okunk az elválásra. Hisz szerettük egymást. Egy pillanat meggondolatlansága, a fiatalos tűz, aztán meg a büszkeség győzött rajtunk. Aztán oda dobott az a súlyos ostoba szó, hogy gyűlölet.

És a szép asszony felkaczagott, hangos, göresös kacagással.

— Én gyűlölöm Bándit, kiért odaadnám mindenemet!

— Nem, ezt tovább nem bírom. Fel kell tárnom előtte lelkemet s ő bizonyára megért, újra az lesz hozzám, aki volt ezelőtt, a hű, szerető gyengéd férj.

Erre a gondolatra az öröm, a boldogság melegsége ül ki a szép asszony arcára. De aztán mintha más jutott volna eszébe, újra komolylyá, nyughatatlanná válik.

De hátha ő tán nem szeret, tán igazán gyűlöl. Tán el sem fog jönni. Látni sem akar már. Hisz mióta elváltunk, mindig kerül s ha úgy véletlenül találkozunk, olyan hideg, bántó közönyt nyel üdvözl.

A szép asszony sir. Fojtó zokogás fogja el s ő szabad folyást enged könnyeinek.

A szép, a büszke Bándinének is szabad könnyeznie, szabad siratnia a letűnt, szertefoszlott boldogságot, az elvesztett szerelmet, ábrándot. Hisz most senki sem látja és oly jól esik neki sirni, zokogni azért az emberért, akit annyira szeret.

II.

Bándi Tibor a gazdag, szép ember izgatottan jár fel-alá pazar fényű dolgozó szobájában valami sötét, kínos gondolatok kavarghatnak elméjében.

Ajkai idegesen rángatóznak. Meg-megáll s ilyenkor látni lehet, hogy küzd önmagával. Arca hol kipirul, hol elsápad. Harag, büszkeség, majd epedő szerelem váltakoznak lelkében.

— Vajjon mit akar az az asszony! Tréfát üz velem, vagy gyönyörködni akar kinlódásaimban, vagy tán azt akarja, hogy megalázza, megtörve lásson s aztán újra eldobjon magától. — Ezt nem fogja megérni. Bándi Tibor nem fog megalázkodni senki előtt sem, legkevésbé ő előtte.

— Ő kereste sorsát. Ő akarta, hogy így legyen. És beleegyeztem, elváltam tőle. Kimondtam a szót, hogy gyűlölöm. Most szabad ő is én is. . .

— De minő szabadság ez! Szívem minden dobbanása, vérem minden lökcentése, minden gondolatom az övé. Szeretnem még most is és úgy érzem, hogy szeretni fogom mindig.

Az erős, szép ember odaül író asztala elé. Fejét kezére hajítja s úgy susog epedő szerelmes hangon.

Miért is hagytalak el! Miért hallgattam a fiatalos tűz, a büszkeség szavára. Hisz oly boldogok lehetnénk. Így meg örökös kín, gyötörődés az életem.

De aztán mást gondolt. Izgatottan ugrott föl. — Nem, azért nem fogok megalázkodni.

beismerése annak, hogy a *vallás ma is nagy hatalom, melylyel a tudománynak számolni kell*, hogy alig van osztály, mely látván az erkölcsök iszonyu sülyedését, látván, hogy a század végén a vallástalan áramlat által a legnemesebb érzelmek letaroltatnak, visszatérni óhajt az elhagyott ősi lakba? — ki fogja tagadni, hogy ezen mozgalom teljesen független minden tudománytól, sőt hogy sokban a tudomány ellen irányul, mely nem képes többé, bár mily magasan álljon is, mentő gyanánt szerepelni?

A szociális mozgalom eldobja magát a vallást, — nem figyelmeztető jel-e ez mindazokra nézve, akik a vallás befolyását kicsinylik?

A szegényeket támogatjuk, a betegeket gyógyítgatjuk, a nyomort enyhítjük, kórodákat menhelyeket állítunk, a korcszülötteket, a nyomorékokat, a tudomány minden eszközeivel fentartani igyekszünk. Szóval a társadalom leggyöngébb osztályait sem a barbár népek módjára megsemmisítetteti, sem a darvinisticus tudomány elvei szerint elveszni nem engedjük; hanem a *krisztusi és evangéliumi irgalmasságnak parancsai szerint a társadalomnak megmenteni igyekszünk*.

A társadalom nem desavouálja itt a tudományt?

Csak utólag kívánok odamutatni, hogy magában az irodalomban is félre nem ismerhető jelei mutatkoznak a vallásos irányzatnak, mely majd mint mysticismus, vagy spiritismus, majd komolyabb alakban mint önkénytelen vagy átgondolt vallomás, tudományos munkákban jelentkezik. *Lombrosónak* atavismusa például, mely szerint a jó és rossz testi s lelki tulajdonságok a szülőktől átszármaztatnak a gyermekekre és ezáltal az egész generációk annyira megrontathatnak, hogy Lombrosó nekik büntetlenséget is kíván biztosítani, nem indirect odamutatás-e az eredendő bűnre, melyet a tudomány oly annyira ostromol? — *Ibsennek* a ma oly ünnepezt írónak szemére vetik, hogy, mint ők mondják, christianisál, miután irataiban a bűnbeesés, a megváltás, s bűnbánat oly nagy szerepet játszanak. És hogy komoly bölcsészeti műveket is említsek: *Balfournak* a vallás alapjáról; *Kiddnek* a szociális evolúcióról,

Brunnetierének a tudomány csődjéről irt munkái nem azt mutatják-e, hogy a vallás, mint társadalmi divina vis movens, a kedélyeket mélyen foglalkoztatják?

Hiába! A mi isteni van az emberben, azt ember le nem ronthatja. Az ember az Isten képét hordozza lelkében és ez bár az ember hibájából megrontva, sokszor eltorzítva jelent meg a századok lefolyásában, de mint az ősi nemesség bélyege fennmaradt. Innen van, hogy nem volt nép, melynél nem találtattak volna nyomai ezen isteni vonásnak, mely vonás csak az isteni kegyelem érintésére várt, hogy feléledjen és a keresztyény vallás melegevel és világosságával vezesse és megtartsa az embert a civilizáció útján.

Ez azon isteni erő, mely *teremtette, hatványozta és virágzásra emelte a kétezeréves európai civilizációt*. Ezen erő nem halt ki soha, működött nyugodtan a legrettenetesebb katasztrófák közepette: működik ma is, midőn a társadalom alapján megrendülve lenni látszik; működik az anyaszentegyház által, mely mint socialis tényező, mint regulatora a közérkölcseknél, szabályozza az emberek gondolkozási módját és igazgatja tetteit.

Az emberi *társadalom erkölcsi alapon nyugszik*, ennek kizárólagos vezetője nem lehet a tudomány, mely Istentől elszakadt. *Isten nélkül nincsen morál*. Materialisticus világnézet csak konventionális erkölcsöket teremthet, melyek az első társadalmi viharban megrendülnek és az újjáalakításban támpontot nem nyújthatnak.

Ezzel nincsen mondva, hogy a tudomány hathatós befolyását a művelődés menetére kicsinyeljük. Fontos szerepe van ennek még a keresztyény művelődés evolúciójában is, de nem egyedüli, nem is főtenyezője ennek. A társadalmi erkölcsök fejlesztésére az emberiségnek egy magasabb erőre van szüksége, szüksége van egy mozdulatlanul álló sziklára, melyen az emberi romboló szenvedélyek megtörjenek, szüksége van lelkiismeretre, mely Isten szava az emberiségben, szüksége van a keresztyénységre, mely képviseli azon magasabb eszményt, mely után az emberiség tör, mely képezni fogja azon *mentő deszkát*, mely a hajótörés után ismét a boldogság révpartjába vezesse a társadalmat.

És azért nagy tévedés a hitet az észszel, a vallást a tudománnyal ellentétbe állítani. A művelődésnek mindkettőre szüksége van, mind egyiknek megvan a maga hivatása és feladata, a maga hatáskörre, a kölcsönhatásban az egyiknek nem szabad a másiknak megsemmisítésére törni; és akik magoknak oly jövőt képzelnek, melyben a vallás megszűnik, azok soha sem elmélkedtek azon életelv fölött, mely az emberiségnek organicus fejlődésében az uralkodó elemet képezte. Volt idő, amidőn tudomány nem volt; de vallás mindenkor volt. A társadalmi katasztrófákban elmerült sokszor a tudomány, a művészet; de fennmaradt a vallás és ez vezette ismét az emberiséget fáradtságos vándorlásában és teremtetett új tudományt, új művészetet. Az emberiségnek szellemi, lelki élete a vallásban csucsosodott, sem a tudomány, sem az új socialis alkotások azt le nem ronthatták.

A katholicizmus nem fél a szociális mozgalomtól.

És azért a katholicizmusnak az e század végén oly elrettentő alakban jelentkező socialis áramlattól sincsen mit remennie. Ezen socialis reform utáni törekvésnek, — nemesebb felfogás szerint, — nem lehet más célja, mint az: hogy a socialis viszonyok szülte *új társadalmi elem a társadalom kereteibe beillesztessék*; helyet kapjon abban, hogy *tényezőnek elismertessék*; hogy a *jogok igazságos elosztása* által neki is a kötelességek teljesítése lehetővé tétessék.

Rázkódtatással ezen törekvés csak akkor járna: ha az a nyugodt és logikai fejlődés stadiumait átugorni kívánván, a szenvedélyességgel szövetkeznék és bizván az elv hatalmában, erőszakos rombolással akarná létesíteni azt, amit a történelem tanúsága szerint az életrevaló organismus mindenkor kivívott magának; vagy ha ugyanazon történelemből nem tanulná meg azt, hogy minden élő és életrevaló társadalmi szervezetnek szüksége van azon természetfölötti erőre, azon hatalmas vallás-erkölcsi tényezőre, mely a régi civilizációkat teremtette s fentartotta és a mely nélkül újabb, magasabb civilizatio nem létesülhet.

Voltak a civilizációnak már hasonló átalakulásai, átmeneti stadiumai, sokszor kisebb,

Ha ő türi meg a jeget, én nem állok ellen. De én nem fogok kérni. Inkább szenvedek, de Melanie nem fogja látni, nem fogja tudni, hogy még mindig rabja vagyok.

Minek is ígertem meg neki, hogy el fogok menni. Csak felizgatam magam s minék újra feltépni a fájó sebet.

De el kell mennem. Megígertem neki s megtartom szavam. Történjék bármi; úgy is utoljára találkozom vele. Aztán külföldre megyek s feledni fogom bármi módon is, vagy . . . vagy . . .

És a mire most gondolt Bándi Tibor az olyan jóleső, édes megnyugvással töltötte el a lelkét.

Mintha nyugodtabbá lett volna a gondolat. Csöngött s inasának meghagyta, hogy fogasson.

Aztán megigazgatta öltözetét s büszke, feszes tartással indult le a lépcsőkhöz.

Senki se láthatta rajta az előbbi izgatottság nyomait. Bándi Tibort még senki sem látta megtörve, megalázva.

De azért mikor kocsiájában ülve, mindig közelebb jutott elvált neje lakásához, érezte, hogy szíve hevesebben ver, hogy lázas izgatottság vesz erőt rajta.

Elgondolta, hogy mit fog ő mondani annak az asszonynak. Erős, nyugodt és büszke lesz, hadd lássa az asszony, hogy ő ura tetteinek.

Még mosolygott is erre a gondolatra.

De azért érezte, hogy ha az asszony egy igaz, szíves szót szólna hozzá, ha a régi hangon

beszélne vele, ő lenne az első, ki karjaiba zárná s el nem eresztené többet.

És alighanem a büszke Bándi Tibor szívesebben gondolt az utóbbi eshetőségre és örömet eldobná a büszkeséget azért az asszonyért, kit annyira szeret.

III.

Bándi Tibor hideg, feszes tartással lépett be a szép asszony szobájába. Hangja is olyan rideg, száraz volt, mikor beszélt.

— Üdvözlöm asszonyom. Parancsához híven megjelentem, tessék rendelkezni velem.

Ez a száraz, hideg hang a lelkébe nyilatott annak az asszonynak is. Elfeledte, hogy miért hívatta ezt az embert. Felébredt benne újra a büszkeség, nem akart legyőzött lenni.

Ha Bándi ily hangon beszél vele, ő sem fogja vele szerelmét éreztetni. Kezdje ő, gondolta magában Melanie.

Ő is hidegen beszélt Bándihoz, de hangja mintha remegett volna.

— Köszönöm uram, hogy eljött. Egy kéresem volna önhez s remélem ez utolsó kéresem nem fogja megtagadni.

— Parancsoljon asszonyom!

Melanie hallgatott. Szeretett volna ez ember lábához borulni s úgy kérni, könyörögni, hogy szeresse őt újra, legyen ismét az ő szerető, gyöngéd férje.

De aztán odapillantott a férfi közönyös arcára.

És ez nem engedte, hogy szívére hallgasson.

Beszélni kezdett.

— Én külföldre szándékozom menni és pedig hosszabb időre, azért kérttem önt ide, hogy beleegyezését kérjem e ház eladásához. Nincs rá szükségem. Remélem, megértett s nem gördit nehézségeket utamba.

Bándi bántotta az asszony hideg hangja. Nem ilyennek képzelte ő e találkozást. Fájt szívének e közöny, de nem mutatta. Udvariasan válaszolt az asszonynak:

— Amint parancsolja asszonyom. Holnap ideküldöm ügyvédemet s ő mindent rendbe fog hozni. A viszontlátásig asszonyom, kívánok kellemes szórakozást.

— Isten önnel, Uram!

Bándi elment, Melanie csak nézett utána. Csak nagy sokára tért magához s akkor ijedten sikoltott fel:

— Tibor! Jöjj vissza! Oh, mily ügyetlen voltam. Nem így kellett volna tennem.

Odaborult a pamlagra és sirt, zokogott.

— Vége most már. Ő nem szeret, igazán gyűlöl . . .

Bándi Tibor meg mikor haza ért, elővett egy kis amateur fényképet s elnézte sokáig.

Aztán meg lehajította fejét s úgy susogott ahhoz az élettelen képhez.

— Hát nem szeret. Mily hideg, közönyös volt. Gyűlöl . . . Pedig én mennyire szerettem . . .

És ez a két ember sohasem tudta meg, hogy ők ketten mennyire — gyűlöltek egymást.

sokszor nagyobb rázkódtatással, aszerint amint a megifjúdott társadalom szervezésére az emberi bölcsesség az eszközök megfelelő megválasztásával, a jog és igazság felismerésével és az emberiség eszményi céljainak szemmel tartásával megtalálta a helyes kibontakozási módot.

De ha olykor-olykor be is borult az ég: a felhők fölött ott ragyogott a nap — a vallás; az események menetében ott működött az isteni gondviselés keze, mely vezette az emberiséget, mely örökölt saját isteni keze művei fölött, hogy az emberi szenvedélyek hullámzásai közepette el ne merüljön és isteni hasonlatosságát sértetlenül fenntartsa; örökölt a saját vérével szerzett és dicsőített anyaszentegyháza fölött, hogy az mint világító torony a magasról küldje szét az isteni malaszt sugarait, hogy magához visszaterelje azokat, kiket az élet hullámai tán messzire ragadtak, hogy az új társadalmi viszonyok közt is maradjon az, ami volt kétezer éven át: az emberiség vezetője és utmutatója!

* * *

Kétezer éven át a katolicizmus vezette az európai művelődést, közel ezer éve pedig annak, hogy a katolicizmus vallás-erkölcsi ereje segítette nemzetünket fentartani. A történelmi tények mind Európában, mind hazánkban katolicizmussal a legszorosabb viszonyban tünnek fel. Magyarországon pedig a nemzet életével oly annyira összefüggnek, hogy magyar művelődési történelmet katolicizmus nélkül írni nem is lehet. A nemzet élete úgy szólván a katolicizmus életével összeforrt.

Ha tehát a történelmi eseményekből és tényekből következtetést lehet vonni azon tényezőre, mely nemzeti művelődésünket vezette, akkor a katolicizmustól lehetetlen az elismerést elvonni. Ma lelkemben Szent-István dicső nagy alakja tűnik fel. Ő tette le a kereszténységgel együtt nemzeti életünk alapkövét. Ezen épült fel a haza. Nyolczszáz éven át az ő szent szelleme szerint fejlődött nemzeti életünk, van nagy eseményekben gazdag történelmünk, a kormányzatban, a törvényhozásban, a jogszolgáltatásban, a közéletben a katolikus elvek voltak irányadók, mindezekből következtetést lehet vonni arra, hogy az isteni gondviselésnek különös kegyelme tartotta fenn e nemzetet, de reményt is lehet meríteni, hogy bár mit rejtsen is magában a jövő, bár mily átalakuláson menjen is át édes hazánk, az isteni erővel, mely azt eddig fentartotta, a kettős keresztnek oltalma alatt, melyet a nagy és szent király szép és kedves hazánk bérceire feltűzött, — élni, izmosodni és virágozni fog.

A Szent-István-Társulat pedig az egyház és haza szolgálatában mindig megfogja tenni kötelességét.

A Szent-István-Társulat közgyűlése.

— Saját tudósítónk távirata. —

Budapest, márcziu 31.

A papnövelde disztermében ma délelőtt tartotta évi rendes közgyűlését a Szent-István-Társulat. E gyűlést s a hg primás, a társulat fővédnöke szokta beszédrel megnyitni, de most betegsége ebben akadályozta, s a társulat a bíboros Cicerót, Schlauch Lőrinczet kérte fel a megnyitó beszéd tartására.

Tegnap azonban ő is hirtelen erősen rekedtséget kapott és így, bár beszéde felolvasásra került, jelenlétét a közgyűlésnek sajnálatosan nélkülöznie kellett.

A diszteremben előkelő közönség gyűlekezett. Ott voltak többek között: Császka György kalocsai érsek, Steiner Fülöp sz.-fehérvári, Szmracsányi Pál szepesi püspök, Csekonics Endre gróf, Zichy Aladár gróf, Hunyady Kálmán gróf, Zichy János gróf, Eszterházy Miklós Mór gróf, Szapáry István gróf, Bogisich Mihály címz. püspök, Gerlóczy Károly nyug. alpolgármester, Komlóssy Ferencz, Várossy Gyula, Fenyvessy Ferencz és Ruffy Pál orsz. képviselők, Kisfaludy A. Béla, Timon Ákos és Kiss János egyetemi tanárok, Herczegh Mihály az egyetem rektora, Czobor Béla apát, Kanócz István osztálytanácsos, Borszék Soma nyug. min. tanácsos, Ruschek Antal apátplébános, Kalmár Endre, a piaristák volt tartomány főnöke, Stieber Vincze plébános, Pintér Kálmán a kath. kör alelnöke, a papok és világiak, rendkívüli nagy számban.

Az ülés elején Eszterházy Miklós Mór gróf bejelentette, hogy Schlauch Lőrincz bíbornok-püspök, valamint Zichy Nándor gróf is gyöngélik. Indítványozza, hogy küldöttség által kérjék föl a közgyűlés vezetésére Császka György kalocsai érseket.

Császka György, Steiner Fülöp székesfehérvári püspök és Szmracsányi Pál szepesi püspök kíséretében jelent meg a teremben harogó éljenzés között s mindjárt megnyitotta a Szent-István-Társulat 45-ik nagygyűlését, Schlauch bíbornok beszédét Kisfaludy A. Béla társulati alelnök olvasta föl.

A beszédet lapunk élén közöljük.

Az éljenzéssel fogadott megnyitó beszédért Eszterházy Mór gróf Miklós tolmácsolta a közgyűlés köszönetét.

Az alelnöki jelentést a közgyűlés olvasatlanul tudomásul vette. Kihirdették ezután a Tud. és Irod. osztály új tagjainak névsorát. Ezek a következők: Dr. Acsay Antal, dr. Eszterházy Sándor, Reininger Ferencz, Kovács Sándor, dr. Názy Engelbert, dr. Récsy Viktor, dr. Rézbányai Ferencz, dr. Zellinger Vilmos és Wosinszky Mór.

Kiss János dr. igazgatói jelentését is tudomásul vette a közgyűlés. Sajnálattal hallotta az igazgató lemondását, de azért lelkesen éljenezte őt, amikor bejelentette, hogy egyetemi tanárnak nevezték ki.

Hets Ödön dr. indítványára a közgyűlés fölkeri az igazgató-választmányt, hogy a távozó igazgató érdemei iránti elismerésének valamely formában érvényt szerezzen.

Miután letárgyalták a nagygyűlés tárgysorozatát, végül az általános érdeklődésben az új igazgató választására került a sor. 333 szavazat adatott be, ebből 235 esett Kaposi József, 71 Miller József és 27 Hesics Mártonra.

Az összegyűlte viharos éljenzéssel fogadták az eredményt és mikor Kaposi József, kit egy küldöttség hozott a terembe, megköszönte a bizalmat, percekig tartó tapsvihar követte szavait.

Tudomásul vette a közgyűlés a társulat vagyoni állapotára vonatkozó jelentését.

Az igazgató választmány új tagjai lettek: Bellágh Kálmán, dr. Purth Iván, Tomcsányi Lajos, dr. Várossy Gyula és gr. Zichy János. A gyűlés végül Balogh Sándor dr. indítványára elhatározta, hogy a pápának, mint minden esztendőben, az idén is 1000 franknyi adományt küld.

Végül Császka érsek megáldotta a jelen voltakat.

Becsapott kincs-vágyók.

— Egy falusi asszony furfangja. —

Alig mulik el egy pár hónapi időköz, újabb és újabb levelek érkeznek Spanyolországból mesés kincsekről, még képtelenebb mesékkal telve, hogy régi háborúk alkalmával majd itt, majd ott nagy értékű drágaságokat ástak el Magyarországon. A levélíró kész a helyet megjelölni.

Ez őrlt spanyolnál ügyesebb ember Osváth Péter tótteleki gazda, jobban mondva a felesége. Ő is mesés kincseket ígért fűnek-fának.

Az is igaz, hogy rajtavesztett Osváth Péterné, de már ekkor sokaktól nagyobb összeget csalt ki.

Tudósítónk a következőket írja a furfangosan kieszt dologról:

Schnábel Ignác liszt kereskedő a Kolliner-czég zöldfa-utczai boltjában megismerkedett Osváth Péter tótteleki oláh gazdával.

Egy alkalommal hitelben akart Osváthné egy zsák lisztet elvinni, de a hitelt megtagadták tőle.

Alig öt, hat nap múlva beállított Osváth Péterné a lisztes boltba:

— Na látják zsidók, nem akartak hitelezni, látják mi van itt — s arany, ezüst és papírpénzt mutatott nagyobb mennyiségben.

Később a legnagyobb titoktartás mellett közölte Schnábel az oláh asszony, hogy egész káddal van nekik régi arany és ezüst pénzük; találták s már többeket boldoggá tettek belőle. A raffinérozott asszony fel is említett néhány előkelő nagyváradi családot, akik nekik köszönhetik boldogságukat. A többek között azt állította, hogy F. S. r. alkaptánynál most is van letéve egy nagy láda arany.

Az asszony beszéde mindjobban meggyőzte Schnábel Ignácot, hogy a mesés kincs valóban létezik, s természetesen még nagyobb volt az öröme, mikor megígérte a furfangos falusi nő, hogy őt is boldoggá teszi egész családjával.

Közben többször járt bent az asszony Nagyváradon s mindég úgy intézte a dolgot, hogy Schnábel előt egy pár darab aranyat fitogtasson, míg egyszer csak azzal állott elő, hogy kerítsenek pénzt, akkor átadja a kincset.

Ez természetesen nagyon lehitette Schnábel Ignácot, aki szegény ember.

Minek maguknak a pénz, ha olyan sok kincsük van? — tört ki belőle a gyanu.

Az asszony azonban megnyugtatta azzal, hogy nekik ugyan nem kell a pénz, de meg akarnak győződni, hogy biznak-e szavában?

Végre is Schnábel Ignác kerített 80 frtot s azt átadta Osváth Péternének, azzal a biztatással, hogy csak ne sajnálja azt a kincset, ők úgy is szegények.

Mikor a 80 frtot átvette, nem adott semmit Osváthné az ígért kincsből, de már előzőleg két drb Mária-tallért adott át, hogy abból nekik mázsa számra van.

Egy hét múlva azonban két drb aranyat hozott Schnábeléknek, hogy mutassák meg szakértőknek, mert egy vékával van olyan kamarájukban s felét behozza nekik. Ezenkívül egy darab nagyobb arany pénzt is átadott.

Egyik Szent-László-téri aranyműves megvizsgálta az érmekeket s a két kisebb drb valódi arany, még pedig 10—10 koronás, míg a nagyobbik egyszerű 10 kros ezredévi érem s be van aranyozva.

A csalónő egyszerre csak elmaradt, nem mutatta magát Nagyváradon, s csak a legutóbbi országos vásár alkalmával látták itt.

A rendőrség neszét vette a csalásnak s Osváth Péterék házmozgást tartott. A kincseknek ugyan hűlt helyét találta, de a helyett leveleket talált náluk, a melyben ugy Schnábel Ignác, mint még 80 becsapott ember, kéri viszsza a pénzét.

Az ügy jelenleg a vizsgáló bíróság előtt van. — Osváthné kezesség mellett szabadlábra helyezték.

Előfizetési felhívás!

Az új negyedév küszöbén bizalommal lépünk olvasóink elé s kérjük, támogassák tovább is munkánkat, törekvésünket.

Programmra, hangzatos ígéretekre nincs szükség. Lapunk iránya ismeretes mindenki előtt. Isten, király, haza a mi jelszavunk. A hazafias és keresztény elvek védelme a célunk. Pártoktól, klikkektől függetlenek vagyunk.

A szocializmus rohamos terjedése arra int bennünket, hogy a társadalmi bajok tanulmányozására nagy gondot fordítsunk. Eddig is éber figyelemmel kísértük nemcsak ezt a mozgalmat, hanem az ipar és közgazdasági életnek minden nyilvánulását, lesz gondunk reá a jövőben is. A főváros és a vidék első rendű írói tollából származnak széles körben feltűnést keltett cikkeink.

Lapunk élénkítésére mindent elkövetünk. Távirati rovatunk, országgyűlési tudósításunk bármely vidéki lappal kiállja a versenyt.

Tárcaíróink előkelő színvonalon állanak, érdekesen, elevenen vannak írva, de a jó ízlést sohasem sértik. Közkeveltségű tárcáirónk gárdája napról-napra növekedik.

Előfizetőinknek mindjobban gyarapodó tábora, lapunk befolyásának növekedése, jele annak, hogy a közönség felkarolja és támogatja azt az irányt, melyet nem magánérdek, hanem a közérdek vezet.

A »Tiszántul« az országnak egyik legolcsóbb napilapja. Előfizetési áraink a következők:

A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre . . . 8 ft — kr.
Negyed évre . . . 2 ft — kr.

Helyben házhöz hordva:
Egész évre . . . 10 ft — kr.
Negyed évre . . . 2 ft 50 kr.

Vidékre postán szállítva:
Egész évre . . . 12 ft — kr.
Negyed évre . . . 3 ft — kr.

UJDONSAGOK.

Felkérjük előfizetőinket kiknek előfizetése a hó végén lejárt, annak mielőbbi szíves megújítására, nehogy a szétküldésben fennakadás történjék.

TÁJÉKOZTATÓ.

- Április 1. Orvos-egylet szakülése d. u. 1/2 órákor
Április 2. Közegészségügyi bizottság ülése a városházán d. u. 1/4 órákor.
Április 2. A koldusápoló egylet közgyűlése d. u. 5 órákor.
Április 3. Szigligeti-társaság közgyűlése, a városházán délután 4 órákor.
Április 3. A »Biharmegyei Népi-egylet Egyesület évi közgyűlése d. e 11 órákor a megyeházán.
Április 11. Az 50 éves forduló ünnepe s rendkívüli városi közgyűlés.

* Egészségügyi ülés. Nagyvárad város közegészségügyi bizottságát folyó évi április hó 2-ik napján d. u. fél 4 órájára a városház termében tartandó ülésben való megjelenésre

hivatalosan felkérem. Nagyvárad, 1898. márc. hó 29-én. T á r g y: 1. A múlt ülés határozatának hitelesítése. 2. A temetőkre vonatkozó szabályrendelet tervezet Dr. Grósz Albert elnök.

* **Beteg plebános.** Szabó Sándor szeghalmi plebános betegsége folytán akadályozva lévén a pasztorális teendők végzésében, főpásztori rendeletre Votiszky Antal szeminárium tanuló felügyelő küldetett ki segítségül. A helyettes 10—14 napra szükséges, mely után a máris lábadozó plebános Isten segítségével ismét megkezdheti pasztorális munkáját.

* **Miniszteri rendelet a kisdudvók építése ügyében.** A közoktatásügyi miniszter most egy tervezetet dolgozott ki a kisdudvók és népiskolák építése tárgyában, amennyiben a miniszter azt tapasztalta, hogy a fentálló szabályokat nem mindig tartják meg. Ezt az építkezési tervezetet a miniszter megküldötte a közgazgatási bizottságoknak a hová ezentúl minden építendő állami iskolának és kisdudvónak a tervét be kell küldeni, ahol azt felül fogják vizsgálni. A miniszter ebben az ügyben hosszabb körlevelet bocsájtott ki, amelyet megküldött minden tanfelügyelőnek és az egyházmegyei főhatóságoknak. A tanfelügyelőket a miniszter elutasította, hogy a jövőben küldje meg a terveket a közgazgatási bizottsághoz, s erre az egyházmegyei főhatóságokat felkéri.

* **Miniszteri köszönet nyilvánítás.** A vallás és közoktatásügyi miniszter Gorove János földbirtokosnak, aki az 1848-dik évi törvények megalkotásának félszázados évfordulója alkalmával szegénysorsu egyetemi hallgatók ösztöndíjazására 20,000 azaz huszezer korona tökével újabb alapítványt tett, köszönetét és elismerését nyilvánította.

* **Zenetanár vizsgáló bizottság.** A vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszter az orsz. m. kir. zeneakadémia igazgatójának elnökelete alatt Káldy Gyula, Zimay László, Tomka István kultagokból s Chován Kálmán, dr. Harach József, Riedl Frigyes, Szende Árpád és Thován István beltagokból álló országos zenetanár vizsgáló bizottság működését újabb három évre meghosszabbította.

* **A Petőfi dombormű.** A Jókai Mór díszelnöksége alatt buzgólkodó bizottsághoz Petőfinék karrarai márnyába vésett remek dombormű arczmása vételárához újabban járultak: Pestmegye pénztára Vác részéről 24 ft 15 kr. Szentendre részéről 4 ft 95 kr. Megyei pénztár S. A. Ujhely 16 ft 18 kr. Trencsényi kir. kath. gymnasium 6-ik osztálya 3 ft 50 kr. Összesen 48 ft 78 kr. A már kimutatott 1289 ft 87 krral 1338 ft 65 kr. A további hazafias adományok [dr. Farnady József úrhoz a Petőfi dombormű bizottság pénztárosához Budapestre (Kossuth Lajos-utca 3. sz.) küldendők.

* **Kegyadomány.** Dr. Schlauch Lőrincz bíboros püspök havi kegyadománya: 300 ft pénteken, április 1-én délután 2 órákor fog kiosztatni a koldusápoló intézetben. Özv. Grünwald Henrikné, alelnöknő.

* **Azok a bosnyák árusok.** Nem régen tárgyalta Nagyvárad város közgyűlése a házalási szabályrendeletet. — A vita alatt ifjú Rimler Károly r. kapitány kijelentette, hogy a bosnyák árukkal házalók az itteni kereskedésekben vesznek össze értéktelen csecsebecsüket s ezt bosnyák készítmény helyett sózzák a hiszékeny közönség nyakába. Eppen az ő felszólalására a miniszter a bosnyák árusokat kitiltotta. Hát ezek a bosnyákok megérkeztek újra, telve van a mellük pár krajczáros mellükkel s több ilyen haszontalanságokkal. Olyan hamar megjelentek, mintha csak csafolni akarnák a főkapitány kijelentését.

* **Diszes temetés.** Nagy közönség részvétele mellett helyezték örök nyugalomra özv. Hartl Amália urnót, Istvánffy József közs. iskolai tanító nejeének édesanyját. Az előkelő közönség sorában ott voltak Réz Mihály

közs. iskolai felügyelő-igazgató vezetése alatt a közs. iskolák tanítói és tanítónői. A gyászszertartást Gábriely Lajos plebános végezte, mely után az elhunyt derék matróna hűlt tetemeit a v. velencei r. kath. temetőben helyezték örök nyugalomra. — A koporsót a következőfelirattal ellátott szebbnél szebb koszorú borították: Szeretett jó anyáknak — József és Karolin. Felejthetetlen jó nagyanyámnak — Pista. Felejthetetlen jó néninek — a Szmelka-család. Utolsó üdvözlétül — a Makay-család. Kegyelete jeléül — Virányi Győző. — A diszes temetést Weiszlovits Adolf és fia temetkezési intézete rendezte.

* **Szalámi vándorlása.** Tegnap este két fiatal ember Vincze János pinczér és Szakáll Gábor szabósegéd bement Weisz Nathán kertutczai bodegoshoz és ott hét rud szalámit kínáltak eladásra. A kereskedőnek azonban gyanus volt a dolog és ezért a rendőrségnek tudomására hozta a dolgot, ahol érdeklődni szoktak a hasonló dolgok után. A rendőrségi nyomozás azután kiderítette, hogy a szalámit Pontelli czég gyártotta, ahonnan Koprís Péter legény elvitte s átadta Kirczinek és Szakállnak, a kik még Weisz Nathán akarták a szalámmal boldogítani. Most a börtönben elmélkednek a szalámi vándorlásáról.

* **Elgázolás.** Tegnap a Nagypiaczon egy vidéki szekér elgázolt egy 4—5 éves kis leányt, azonban olyan szerencsésen, hogy a kis leánynak az ijedségen kívül semmi más baja nem lett.

* **Elveszett.** Tegnap délből a Szt.-János-utczán elveszett egy pecsétnyomó gyűrű, melybe K. M. monogram volt bevéve. A megtaláló a rendőrségen adhatja át illő jutalom ellenében.

Tavaszi idényre angol, olasz és honi készítményű kalap ujdonságok (a föltsz. klérus részére is) keztyű és nyakkendő különlegességek, karlsbadi cipők fekete, barna és zöld színekben urak nők és gyermekek részére, minden igénynek megfelelőleg teljes választékban megérkeztek Fábry Testvérek divatáruházában, melyek rendkívüli olcsó szabott áron árusítatnak el.

A Körözs hullámai között.

— Kimentett apa és fia. —

A Sebes-Körözs vize minden áradásnál változtatja folyását. A hol mélység volt, ott az árvíz elvonultával kavics sziget tűnik elő, a hol pedig sziget volt, a víz sodra erősen mossa a partot.

Egy-két éve a víztömeg átesapott a Nagypiacznál a Kereskedelmi Csarnok mellett levő partnak s annyira megrongálta a kőgát alját, hogy javítani kellett.

Az utóbbi pár nap bekövetkezett áradás még erősebben erre az oldalra terelte a vízfolyást úgy, hogy ott semmiféle járművel közlekedni lehetetlen.

A szekeresek azonban nem sokat, a rendőrség még kevesebbet gondol ezzel. Naponként látjuk, hogy a homok és kavicscsal megakadt szekereket a kerékagygig érő sebes vízben milyen kinnal vonszolják az abrakot alig látott gyenge gebék, a legtöbbszőr a lapát nyéllel érdekelve erejüknek megfeszítésére.

Ennek a gondatlanságnak tegnap délután majdnem áldozatul esett két emberélet, azonkívül egy szegény ember megélhetési eszközét sodorta el az ár.

Makotyán (Marozsán) Tódor nagyváradi szekeres fiával homokot szállítottak a Czion templom átellenében levő sekélyesebb vízből, azonban a szekérrel a Nagyhid melletti fel-

járáshoz kell kerülni, mert a többi feljáróknál a víz mélyebb.

Szerencsén eljutott a homokkal megakasztott szekér a garasos hidon felül, de itt a másik oldalra átsapó sebes áradat felborította a szekeret. A garasos hidnál bírták Makotyán Tódort és fiát kimenteni *Ferenczy* Lajos keresk. isk. tanár és *Kugler* Ferencz kereskedő.

A két derék férfi *bement a már-már elmerült két szerencsétlen ember után a vízbe s kihúzták őket.*

Azonkívül egyik lovat sikerült kimenteni, de a másik csak a bőrével számolt be gondatlan gazdájának. A szekeret szétszedte az áradat. Egyes részeit és a lovat *Réz* Bertalan r. biztos és a városi tűzoltók szedték ki nagy küzdelemmel a vízből.

A partokon óriási nép verődött csakhamar össze.

A sziget-monostori rablógyilkosság.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, márcz. 31.

A múlt esztendő október havának 18-án vakmerő rablógyilkosság történt a szomszédos *Sziget-Monostoron*.

Fényes délben meggyilkolták *Szalay* Istvánt, egy 63 éves öreg szatócsot, az üzletben. Azután a fiókot s onnét 154 frtnyi készpénzt elraboltak.

A megindult vizsgálat kiderítette, hogy a vakmerő gyilkosságot *Locher* Ferencz, egy tizenhétéves kovács tanonc követte el, a ki és három testvére valóságos rémei *Sziget-Monostornak*. *Locher* Ferencz munkakerülő, gonosz volt már gyermekkorában és pénz után vágyott. Megtudta, hogy az öreg szatócsnak készpénze van. Elhatározta, hogy megszerzi azt, ha mindjárt az öreg *Szalay* élete árán is. Nyolcz napig foglalkozott a gyilkosság gondolatával, s a múlt év októberének 18-án végre is hajtotta gonosz tettét. Kileste, mikor ment el *Szalay* István családja a szent-endrei vásárra. Ekkor a boltba ment s egy krajczárért sárgacukrot kért az egyes-egyedül levő szatócsból. *Szalay* a polczra nyult a cukros üvegért, ekközben előrántotta a zsebében tartott revolvert s közvetlen közelből halántékon lőtte a szerencsétlent. *Szalay* hamarosan kiszenvedett. *Locher* Ferencz pedig eldobva revolverét, a szobába ment. Az ágy alól kihúzott egy ládácskát, a melyben a pénz volt. Feitörte és a pénzt otthon a nádtetőbe rejtette.

A vakmerő gyilkos eleintén mindent tagadott, de a mai végtárgyaláson töredelmesen bevallotta szörnyű bűnét.

A bűntény végtárgyalása iránt nagy érdeklődés mutatkozott. A csupasz képű, bamba tekintetű vádlott egykedvűen, maga elé bámulva ül a vádlottak padján, s csak akkor látszik az arcán a meghatottság, mikor a rémes gyilkosság részleteit elmondja.

A pestvidéki törvényszék *gyilkossággal párosult rablás* miatt helyezte vád alá *Locher* Ferenczet, s ügyében ma tartott végtárgyalást. Az ítélő tanács elnöke *Verebélyi* Ignác dr., bírák *Bánó* József dr. és *Ligetkúti* Iván dr. A vádat *Egressy* Nagy László kir. alügyész képviseli, védőként *Veitczenkorn* Oszkár dr. szerepel.

Az elnök elsőnek a megboldogult özvegyét, özv. *Szalay* Istvánnét hallgatta ki. Az összetöppörödött anyóka sirva, sokszor eifuló hangon tesz vallomást:

— Okt 18-án délelőtt Szt.-Endrére mentek menyével a vásárra. Alig érkeztek oda már jött a posta, hogy urát meggyilkolták. Rögtön visz-

szá mentek Monostorra, de a szerencsétlen már akkorra kiszenvedett. Mindjárt gyanította, hogy a *Locher* fiuk tették a veszedelmet, mert látta őket Szt.-Endrére menet, s mindjárt gondolta: »Jaj Istenem, meglopnak!«

— Honnan gondolt ilyesre?

— Már előzőleg loptak tőlünk hol ezt, hol azt, még pénzt is.

— Mennyi pénz volna tisztán, amit elrabolt ez az ember?

— Kedves tek. ur azt én nem tudom, mert nem volt megolvasva. De 150 frtnál több volt bizonyosan. Ebből visszakapott 149 frt 50 krt. Kártérítési összegét hosszas magyaráztatás után 500 frtban állapítja meg.

Ezután a bonczjegyzőkönyvet olvasták föl, a melyben az orvos szakértők a halál okául kizárólag a lövést mondják. Majd a helyszíni szemléről fölvetett jegyzőkönyvet olvasták föl.

A vádlott kihallgatása következett ezután.

Locher Ferencz petrozsényi szül. 17 éves, róm. kath., kovács tanonc. Ir. olvas.

— Volt-e már büntetve?

— Igen voltam.

— Miért?

— Feltörtem a sziget-monostori templomot s a perselyt kiraboltam. Ezért a pestvidéki törvényszék négy hónapi fogházra ítélte el.

— Szálljon magába s beszélje el igazán az esetet, úgy, a hogy történt. Igaz-e, hogy meggyilkolta *Szalay* Istvánt?

— Igen, én tettem.

— Miért? Mi okból?

— Hogy pénzt szerezsek.

— Mikor jutott eszedbe, hogy ezt teszed?

— Az eset előtt egy héttel. Láttam akkoriban *Szalay*éknál sok pénzt, s arra gondoltam, hogy megszerzem.

— Nem lehetett azt, csak gyilkosság árán megszerezni?

— Nem. Mert ha nem lövöm le *Szalay*t, úgy ő fordult volna nekem. Már előző napon, — vasárnap volt — akartam véghez vinni tervemet, de ünnep napon nem akartam mégse ilyet tenni. Gondoltam arra is, hogy éjjel bemászok a lakásba s elveszem a pénzt, de féltem a sötétben.

— Beszélje el, hol vette a forgó pisztolyt?

— Atyám *Ujpesten* szerzett részemre egy kovácsnál helyet. Én október 16-án *Ujpestre* mentem, hogy beálljak gazdámhoz. Láttam egy kirakatban revolvert, mindjárt arra gondoltam, hogy megveszem. *Kochler* Ferencztől kértem 3 frtot kölcsön apám nevében káposztára s megvettem a revolvert 2 frt 50 krért, de gazdámhoz nem állottam be. Másnap reggel visszamentem Szt.-Monostorra. Láttam, hogy az öreg *Szalay*né, a menyé elmentek a vásárra.

— Mire gondolt ekkor?

— Hogy megölöm *Szalay*t. Magamhoz vettem a revolvert s a boltba mentem. Egy krajczárért cukrot kértem. Mialatt *Szalay* felnyult a cukros üvegért, előrántottam revolveremet s egy lépésről halántékon lőttem, behunyt szemmel.

— Igen, a célzás után hunyta le a szemét?

— Lehet, már nem emlékszem. A lövésre *Szalay* összeesett, én pedig eldobtam a revolveremet s a szobába menve, a ládát föltörtem egy kapával. A pénzt magamhoz vettem, s otthon a nádtetőbe rejtettem. A pénzt nem olvastam meg, a csendőröké 154 frt volt.

— Az első kihallgatása alkalmával azt vallotta, hogy ezuttal őcsese is tudott a gyilkosságról?

Magam voltam. Ezt csak azért mondtam, mert a csendőrök kint voltak.

— Mari huga sem volt ott?

— Az sem.

— Maga tud imádkozni, ismeri a tiz parancsolatot, tudja, hogy ne öl, ne lopj. Miért vetemedett ily szörnyű bűnre? Nem félt az Istentől?

— Azt hittem, nem tudódik ki. A szegénység vitt rá a cselekedetre, nem volt mit ennem. Apám nem apott ennem.

Ligetkúthy: Kipróbálta-e a revolvert, hogy jól hord-e?

— Igen, előző napon lőttem vele.

Epressy Nagy László: Hiszen volt helye, a hol dolgozhatott volna, miért gyilkolt mégis?

— Nem szeretek dolgozni.

— Van-e valami baja?

— A fejem gyakran fájt gyermekkoromban és most is.

(Tárgyalás folyik).

Igazságszolgáltatás.

Vádhatarozat Weiszlovits—Zeiterer ügyben.

Múlt év nyarán nagy port vert fel egy verekedés, amely *Körösszeg-Apátiban* folyt le *Weiszlovits* Gyula és *Zeiterer* József között.

Az ügygel annak idején mi is foglalkoztunk és az eset után lapunkban *Zeiterer* nyilatkozott is a »Nyílttérben« az esetről.

Az ügy nem maradt annyiban, mindkét fél kölcsönösen feljelentette egymást a törvényszék büntető osztályánál és azóta folyik a vizsgálat. A törvényszék ez ügyben most hozta meg a vádhatarozatot, amelyet tegnap kézbesítettek a felek jogi képviselőinek.

A tiz íves vádhatarozat, amely múlt hó 3-án kelt, vád alá helyezi:

1. *Weiszlovits* Gyulát a *Zeiterer* József ellen elkövetett, a büntető törvénykönyv 301. §-ába ütköző súlyos testisértés büntette és a büntető törvénykönyv 41 §-a alá eső közrend elleni kihágásnak, valamint a büntető törvénykönyv 222. §-ának első bekezdésébe ütköző s dr. *Benedek* Ignácvezetés *Fleiser* Miksával tettes társaságban elkövetett két rendbeli hamis tanúzásra való csábítás anyagi halmazata miatt;

2. *Zeiterer* József nyugalmazott századost a btkv. 301. §-ába ütköző a btkv. 303. §-a szerint minősülő súlyos testi sértés büntette miatt;

3. *Fleiser* Miksát és

4. Dr. *Benedek* Ignácot a *Weiszlovits* Gyulával tettes társaságban elkövetett két rendbeli a btkv. 222 §-ába ütköző hamis tanúzásra való csábítás vétségének anyagi halmazata miatt és végül;

5. *Weiszlovits* Emil ugyancsak a btkv. 222. §-ába ütköző két rendbeli hamis tanúzásra való csábítás vétségének anyagi halmazata miatt.

Ellenben a *Weiszlovits* Gyula és *Weiszlovits* Emil ellen a lopás büntette, *Zeiterer* József ellen a szándékos emberölés kísérlete miatt folyamatba tett eljárást megszüntette.

Az indoklás részletesen foglalkozik az esettel, annak előzményeivel s a tanúk vallomásaival.

A tanúk vallomásaiból különben világosan kitűnik az, hogy az eset nem egy történet, a mint azt akkor a lapok közölték, hanem épen ellenkezőleg, mert a tanúk a vizsgálóbíró előtt azt

vallják, hogy Weiszlovits támadta meg a mit sem sejtő Zeiterert és hogy Zeiterer csak jogos önvédelemből támadta meg Weiszlovitsot, aki azonban nem elégedett meg a támadással, hanem Zeiterer után ment s revolverével le akarta lőni, amiből azonban megakadályozta bátor fellépésével maga Zeiterer. Ezeket a dolgokat nyolcz szemtanu Szilágyi Erzsébet, Beregszászi Róza, Lakatos József, Biró József, Katona István, Szücs Ferencz, Kiss Ferencz és Dombrádi Gergely egyhanguan vallja, míg azt, hogy Zeiterer támadta volna meg Weiszlovitsot azt egy sem.

A terjedelmes vádhatározatot mint halljuk mind egyik vád alá helyezett fél megfellebbezi s így az ügy valószínűleg egészen a Curiáig fog menni, úgy hogy a végtárgyalás csak júliusban vagy augusztusban lesz meg tartva.

A vádhatározatot a Millye tanácsban hozták s így az ügyet Nagy József törvényszéki elnök fogja vezetni.

Ebben az ügyben még több becsületsértési ügy van folyamatban a járásbíró előtt, a melyek közül az elsőnek a tárgyalása tegnapra volt kitűzve, amelyre azonban néhány beidézett tanu nem jelent meg s így az ügyet elnapolták.

A dob-utezai rablógyilkosság.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, márczius 31.

Élénk emlékezetben van még az a szenzációs rablógyilkosság, amelynek a mult esztendő januárjában Koch Józsefné esett áldozatul a Dob-uteza egyik házában. A megindult bünvizsgálat kiderítette, hogy a vakmerő rablógyilkosságot Hradil Alfonz egy 23 éves, morva csavargó követte el, a ki véres tette után Bécsbe ment, hol Szlavik Máriát akarta meggyilkolni. Nyolcz csapást mért egy vasruddal az asszonyra, de az kiheverte sérüléseit. Sokáig keresték a rablógyilkost; hónapok multán fogták el a csendőrök Verchovinán.

Tettét ezek, valamint a vizsgáló bíró előtt is beismerte, a mult decemberben tartott végtárgyaláson azonban konokul tagadott. A budapesti kir. törvényszék rablással párosult gyilkosság büntette miatt kötél általi halálra ítélte el Hradilt. A kir. tábla, mely Horváth Béla előadása — mellett ma foglalkozott az ügygel, — ítéletet azonban nem hozhatott, mert az aktákat kiegészítés végett vissza kellett küldeni a törvényszékhez.

Választási elnök a börtönben. A székely udvarhelyi törvényszék egy érdekes bünperben hozott most ítéletet.

A bünpernek, amelyet hat napig tárgyaltak az előzménye az: Szentegyházos oláh falui választói kerületben 1885-ben két bizottsági tagot választottak. A választási elnök Orbán br. volt, aki a szavazást meghamisította s a kisebbséget mondotta ki győztesnek.

A lefűzött választók nem hagyták annyiban a dolgot, hanem bünyfenítő följelentést tettek az elnök ellen. A vizsgálat folyamán 180 tanut halgattak ki s megállapították, hogy Orbán Ottó báró csakugyan meghamisította a választást, még pedig nem is valami furfangos módon, úgy, hogy a szavazójegyeket nem bezárt szekrénybe dobta, hanem egy faládát használt erre a célra, melynek fedelét a szavazójegyek beszedésénél mindig föl kellett nyitni. Ebbe a faládba a kezével kényelmesen benyulhatott — a mit gyakran meg is cselekedett — s a hány-szor benyult, a többség szavazójegyeiből kivett, a kisebbség jegyeiből pedig becsempészet annyit, a mennyivel a többségét biztosíthatta. A vizsgálat konstatálta, hogy 172 választó szavazott Dániel Károlyra és Lántzky Józsefre és csak 36 szavazat esett a kisebbségben levő párt jelöltjeire, Ambrus Ignácra és József Károlyra. Konstatálták, hogy Orbán Ottó báró

elnök Gallffy Ádám körjegyző közreműködésével még a választás befejezése után is meghamisították a szavazójegyeket, amennyiben az eredeti neveket kihúzták és helyükbe más neveket irtak be.

E hónap 18-án kezdődött ez ügyben a végtárgyalás László Domokos kir. törvényszéki bíró elnöklésével. Szavazó bírák voltak Vojt Gerő dr. és Madaras dr., a vádat Diemár kir. ügyész képviselte, a védelmet pedig Valentsik dr. és Nagy Samu vállalták el.

Hat napos tárgyalás után a törvényszék Orbánt két évi börtönre és politikai jogának öt évi fölfüggesztésére, Gallffy Ádámot pedig két havi fogházra és két évi hivatalvesztésre ítélte.

Az ítélet természetesen mindenütt nagy feltűnést keltett.

Hivatalos közlemény.

Lóvizsgálat sorrendje.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala által közhírré tétetik, hogy a szokásos lóvizsgálatnál kapcsolatban a m. kir. honvédelmi miniszter 84020—897. sz. rendeletével fogantatni rendelt lóösszeírás az egész város területén a következő sorrendben fog megtartatni:

A Nagyvárad-Ujváros, Külváros és Olaszváros részbeli lótartó gazdák lovai folyó évi április hó 3-án, délelőtt 8—12 óráig és délután 2—6 óráig a helybeli lóvásár-téren, a V.-Vencze, Csillagváros és Váralja város részekben lakó gazdák lovai pedig április hó 17-én, délelőtt 8—12, délután 2—6 óráig fognak a velenzei rendőrségi laktanya udvarán megvizsgáltatni illetve összeírattatni.

Folyó évi április 24-én pedig az összes városrészekből elmaradt lovak utóvizsgálata és összeírása fog a lóvásártéren megtartatni.

Felhívattak tehát az összes lótartó gazdák, hogy a fenti időben és helyen lovaikat megvizsgáltatás és összeírás végett annál is inkább állítsák ki, mert ellenkező esetben a lovak kényszerelőállítása fog elrendeltetni, mely esetben a tulajdonosok nem csak ezen kényszer előállítási költségekben, hanem minden elő nem állított ló után 10—100 frtig terjedhető pénzbírsággal is fognak sújtatni.

N.-Várad, 1898. márczius 25-én.

Gerő Ármin,
rendőrkapitány.

Közönség köre.

Köszönő nyilatkozat.

Mindazok, kik felejtetlen jó anyánk végtisztességén fájdalunkat megjelenésük által enyhítették, fogadják érette ezuton hálás köszönetünket.

Istvánffy-család.

TAVIRATOK.

Az osztrák helyzethez.

Bécs, márczius 31. (Saját tud. táv.)
Thun gróf a mai napon tárgyalásokat folytatott az oppozíció híveivel, akiknek kijelentette, hogy a kormány még husvét előtt határozott nyilatkozatot tesz a nyelvkérdés ügyében. Ez okból már tárgyalnak is a miniszterek és a klubok. Közvetlen a jövő napok egyikén aztán oly formába juttatják a választók tudomására, hogy azok is tökéletesen tájékozva legyenek a kormány intenczióiról. A miniszterelnök ezen propozícióját azonban nem fogadták el az oppozíció hívei. Ily körülmények között azután meg van annak a lehetősége, hogy az obstrukció teljes érvényével uralkodni

fog és meghiúsít minden törekvést, a melyek a nyelvkérdés tisztázására irányulnak.

Tüntetés a műegyetemen.

Budapest, márcz. 31. (Saj. tud. táv.)
Ma d. e. 9 órakor Töttössy tanár előadása kezdetén lármás tüntetésnek volt színhelye a műegyetem. Már második ez az esett e tanár alatt és mindkét alkalommal a tulterhelés adott rá okot. Töttössy tanár a husvétünnep napokra több komplikált témát tűzött ki hallgatóinak kidolgozásra. Ez annyira elkeserítette az ifjúságot, hogy mai előadásán perczekig tartó pokoli zaj, dörömböléssel fogadták, s csak akkor szűnt meg, mikor az értesített Asbóth dékán orvoslást ígért.

Az osztrák malomszövetkezetek memorandumuma.

Bécs, márczius 31. (Saját tud. táv.)
Ausztia malomszövetkezeteinek képviselőiből alakult küldöttség, melyet minden pártból való képviselők vezettek ma délelőtt megjelent a miniszterelnöknél a pénzügyminiszternél és a kereskedelmi miniszternél, hogy átnyujtsa az örlési forgalom és a biamó határidő üzlet megszüntetésére vonatkozó emlékiratát.

Amerika nem üzen háborút.

Budapest, márcz. 31. (Saj. tud. táv.)
Washingtonból sürgöznik. A képviselőház 179 szavazattal 139 ellenében elfogadta a ház elnökének ama határozatát, hogy Bailey indítványa, hogy jelentsek ki Kuba függetlenségét és üzenjék meg a háborút Spanyolországna, nem helyénvaló. Többen indítványokat nyújtottak be, a ház azonban nem foglalt állást ezekkel szemben. Mac Kinley elnök küldöttség fogadása alkalmával megjegyezte, hogy éppen Woodford távirataira vár, a melyektől sok függ. Reméli, hogy a kongresszus nem fog elhamarkodva cselekedni.

Ausztia 1898. évi költségvetése.

Bécs, márcz. 31. (Saját tudósítónk távirata.)
Kaiser dr. pénzügyminiszter a képviselőház mai ülésén előterjesztette az 1898 évi állami költségvetését, amely a birodalmi tanács mult ülészakában előterjesztett költségvetési előiránnyal szemben az azóta szükségessé lett változtatások után ekképen alakul:

Szükséglet: 717.946.604 frt
Fedezet: 722.271.982

Előirányzati felesleg: 4.325.378 frt., míg a költségvetés első összeállítása alkalmával a felesleg csak 3979.455 frttal volt előirányozva.

A mult évben előterjesztett előirányzatban csak 3.979.455 frt volt a felesleg. Ez onnan származott, hogy a kvótára 3 millió irányoztatott elő, de mivel a kvóta 6 Felsége döntése folytán nem emelkedett s így áll elő az említett felesleg. Ezt a többletet a beruházási szükséglet fedezésére fordítják.

Exponált miniszterek.

Bécs, márcz. 31. (Saját tud. táv.)
Stockholmból sürgöznik: Az országgyűlés ma a Gallivaritól a norvég határig építendő vasutról szóló kormányjavaslatot tárgyalta. Az államminiszter és a belügyminiszter bejelentették, hogy ha a javaslatot nem fogadják el, beadják lemondásukat.

A máltai rend követe.

Bécs, márcz. 31. (Saját tud. táv.)
Hardegg Rudolf, a szuverén máltai rend ujonnan kinevezett rendkívüli követe és meghatalmazott minisztere ma nyújtotta át megbízó levelét külön kihallgatáson.

Spanyolország kölesőne.

Budapest, márcz. 31. (Saj. tud. táv.)
Ama jelentés, mely szerint a regens királyné a kormány indítványára a spanyol országai banktól felveendő új kölcsönt aláírta volna, alaptalan. Az »Epoca« szerint Sagasta miniszterelnök ama kijelentést tette, hogy nem hiszi, hogy a béke reménye teljesen letűnt. Kuba kormánya elhatározta, hogy több városban támogatni fogja a konkutradokat, a kik az amerikai segélyt visszautasították.

Tüntetések Mac Kinley ellen.

Budapest, márcz. 30. (Saj. tud. táv.)
Unió minden városában tüntetések voltak Mac Kinley ellen. A színházakban kityölték, arcsképeit elégették.

KÖZGAZDASÁG.**TÖZSDE.**

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Gabonatözsde.

Készáru buzában az irányzat szilárd volt.

Határidők.

	Budapest, márcz. 31.
Buza őszre — — — — —	9.10
Buza tavaszra — — — — —	12.11
Tengeri — — — — —	15.24
Rozs őszre — — — — —	8.72
Zab őszre — — — — —	6.62

Értéktözsde.

	Bécs, márcz. 31.
Az irányzat szilárd.	
Oszt. hitel — — — — —	366 1/4
Magyar hitel — — — — —	383 1/2
Allamvasut — — — — —	342.37
Birodalmi márka — — — — —	58.76

SZERKESZTŐI POSTA.

Jenő Szalmár. Tavaszkor rendesen két gondolat bántja az ifjúságot. Egyik a téli gunyák gyümölesző elhelyezésére indítja, másik a vers írás gyümölestelen munkájára riasztja. Ön a közép uton marad és egy gondolat bántja csak, mi módon jut-

hatna a fizetési munkatársak közé? fiatal ember csak próbákat írjon! Higgye el, hogy sok ember van aki rettenetes verseket ír, pedig prózában egészen okos lény. Maradjon hát okos. Kérünk egy pár jó dolgot öntől, hát csak küldje be mind az 5 darabot, aztán majd meglátjuk, hogy bevágunk-e, vagy restó?

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Erődi H. cukrászata

Nagyvárad Fő-utca.

Elvállal és pontosan teljesít, úgy helyben, mint vidéki mindenféle szakmájába vágó megrendeléseket

mérsékelt árak mellett.

Vidéki rendelések gondos csomagolás és pontos szétküldés következtében rendes időben és sértetlen állapotban érkeznek.

Párisi desszertek á lá Kugler és diszbonbonierek ugyanott kaphatók.

Ugyanott husvét **csukor és selyem-, plüs-, és atlasz-disztójások 3 krtól 10 forintig kaphatók.**

116 4—10

Értesítés.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy a husvét ünnepek alkalmával a **legfinomabb**

kalácsokat,

mákos és diós kifliket, úgy fő-üzletben Kapuczinus-utca, Munk-ház, mint fiók-üzletben, Fő-utca, Guttman-ház, a legjutányosabb árban és a legizletesebb kivitelben szolgálom ki.

Továbbá a tisztelt vendéglős urakat felhívom, hogy a közeledő nyári szezonra a legjobb sóskiflik, császár-zsemlye és mind e szakba vágó rozs és fehér kenyeret a legjutányosabb árban naponta háromszor friss minőségben szolgálom ki, miért is nagybecsű pártfogásukat kérve

tisztelettel

KURCZ I.

sütőmester,

Nagyvárad.

121 1—3

Vetés ideje: Augusztus és szeptember.

Ültetés távolság: 5—20 cm.

Talaj minősége: jól trágyázott.

Mauthner-féle magvak.

Aussaatzeit: August und September.

Pflanzweite: 15—20 Cm.

Bodenbeschaffenheit: Gut gedüngt.

A MAUTHNER

hirneves

konyhakerti- és virágmagvak

zárt és hatóságilag védett csomagokban törvényesen bejegyzett

medve-védjeggyel

valamennyi nagyobb

fűszer és vaskereskedésekben

kaphatók.

A Budapesten Andrassy-ut 23. szám a. létező **Mauthner Ödön** czég csakis olyan csomagoknál vállal teljes jótállást egészen friss és valódi magvakért, a mely csomagok ragasztva, a medve-ábrával és a Mauthner névvel jelölve, úgy a mint a mellékelt rajz is mutatja.

23—0

Nagyvárad-Szöllősi Gőz-Sörgyár

Pecze-Szöllős (Nagyvárad mellett.)

Van szerencsénk a n. é. fogyasztó közönségnek a főzdenkben készült kitűnő minőségű, erősen főzött és megfelelőleg érlelt

László- és Márcziusi sört

ajánlani.

Tekintve, hogy az ősz folyamában tetemes költséggel nagy szabású és kitűnő rendszerű új ászok és jégpincét építettünk, azon kellemes helyzetben vagyunk, hogy minden tekintetben kifogástalan, kitűnő termékünkkel a legmesszebb menő igényeket is kielégíthetjük.

Megrendeléseket úgy hordók, mint 50 palaczkot tartalmazó ládákban közvetlen gyártelepünkön Pecze-Szöllősen (Nagyvárad mellett) avagy városi irodánkban Nagyváradon fogadunk el.

Nagyvárad-városi vevőinknek a sört saját fogatunkon házhoz szállítjuk.

Árjegyzékkel kívánatra készséggel és bérmentve szolgálunk.

106 3—15

Kérve a n. é. közönségnek további szíves pártfogását, maradunk szolgálatára készen.

kiváló tisztelettel

Nagyvárad-Szöllősi Gőz-Sörgyár.

Nyomatott iaptuajdonos Szent-László nyoma-részvenytársaságai Nagyváradon.